

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**СТАН ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ
ЄВРОПИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 12-441 групи
Спеціальності 292 Міжнародні
економічні відносини
Освітньо-професійної програми
Міжнародні економічні відносини
Войчек Аліна Олександрівна

Керівник: к.е.н. доцент
Осадчий О.Д.
Рецензент директор ТОВ «Центр
Херсон»
Могірев Д.С.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ БЕЗРОБІТТЯ.....	5
1.1 Сутність та види безробіття.....	5
1.2 Причини та наслідки безробіття.....	8
1.3 Метод засади оцінки зайнятості і безробіття.....	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ БЕЗРОБІТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН.....	13
2.1 Економічно-статистична оцінка безробіття в країнах Європи.....	13
2.2 Проблеми безробіття в країнах Європи.....	14
2.3 Європейські тенденції молодіжного безробіття.....	16
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ.....	19
3.1 Прогнозування зміни рівня безробіття в країнах Європи.....	19
3.2 Оцінка ефективності Європейської політики подолання безробіття та можливості для України.....	21
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Актуальність теми. Варто зазначити, що у період глобалізації економіки трансформується під впливом різних факторів. Європа як регулятор суспільних відносин, здійснює політику в соціальній, політичній, економічній сферах і забезпечує сталий розвиток країн.

Зокрема, на сьогодні до основних причин, які дестабілізують економіку Європи слід віднести: високий рівень безробіття, інфляція, трудова міграція, низький рівень заробітної плати і купівельна спроможність населення, невирішена ситуація на сході країни тощо. Безробіття - це складне соціальне явище, яке спотворює ринок праці. У більшості європейських країн рівень безробіття не перевищує встановлених меж і становить до 9%. Такі статистичні дані передують ефективним реформам, які проводяться з метою відновлення балансу попиту та пропозиції на ринку праці. Цей процес має контролюватися державною адміністрацією, яка забезпечить стійкий та ефективний розвиток країни.

Питанням причин та наслідків безробіття займалися багато українських дослідників: Д.П.Богиня, А.В.Волына, О.В.Мірошніченко та інші. Серед зарубіжних дослідників варто відмітити А.Оукено, П.Самульсоно, Р.Солоу, А.Сміта, А.Маршала, П.Даймонда.

Мета роботи: дослідити стан і шляхи подолання безробіття в країнах Європи.

Виходячи з мети, ми поставили перед собою такі **завдання**:

- охарактеризувати суть та види безробіття
- визначити причини та наслідки безробіття
- дослідити методи засади оцінки зайнятості і безробіття
- розглянути економічно-статистичну оцінку безробіття в країнах Європи
- визначити проблеми безробіття в країнах Європи
- розглянути Європейські тенденції молодіжного безробіття

- прогнозувати зміни рівня безробіття в країнах Європи
- дослідити оцінку ефективності Європейської політики подолання безробіття та можливості для України

Об'єктом є процес дослідження безробіття та його подолання в країнах Європи.

Предметом є теоретичні та парктичні засади оцінки безробіття та напрями його подолання.

Методи використані у даному дослідженні: метод аналізу (на основі вибраної літератури), системно-науковий підхід до дослідження; метод аналізу та синтезу; метод індукції та дедукції, метод порівняння та інші.

Апробація. Теоретичні положення кваліфікаційної роботи були апробовані на V Усеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання економічного розвитку в сучасних умовах»(м.Херсон 26-27 березня 2020 р). IV Щорічна студентська науково-практична конференція «Сучасна економіка: проблеми та перспективи розвитку» (м.Херсон 10-11 жовтня 2019 р).

Обсяг і структура роботи: робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАНЬ БЕЗРОБІТТЯ

1.1 Сутність та види безробіття

Безробіття – це незайнятість у суспільному виробництві працездатного населення, охочого мати роботу, яку воно здатне виконувати, проте пропозиція робочої сили на ринку праці перевищує попит.

Вперше поняття «безробіття» з'явилося в Британській енциклопедії в 1911, далі воно було вжито в 1915 році в звіті Міністерства праці США. На сьогоднішній день безробіття є у всіх державах світу в різних формах і обсягах. Масштаби безробіття різні в певний період розвитку економіки країни і залежать від продуктивності праці і темпів економічного зростання, рівня відповідності кваліфікаційної та професійної структури робочої сили попиту, який існує на неї, державної політики зайнятості, демографічної ситуації. Під час економічних криз і наступних за ними депресій безробіття посилюється. Відзначається, що проблема безробіття є однією з найактуальніших в даний час. До факторів, що вплинув на якісні характеристики ринку праці, можна віднести згорання діяльності величезного числа підприємств, і погіршення соціально-економічного становища, які негативно позначилися на результативності використання виробничого потенціалу, що і стало причиною зростання безробіття. На думку фахівців, економічні витрати безробіття, для людини набагато більш значуща соціальних наслідків. В першу чергу, вона знижує обсяг виробництва ВВП. Взаємозалежність динаміки ВВП і безробіття виражається в законі Оукена, відповідно до якого, коли фактичний рівень безробіття більше природного рівня на 1%, відставання обсягу ВВП

становить 2,5%. Зниження обсягу ВВП веде до зниження податків, а також звуження оподатковуваної бази [13].

Безробіття є макроекономічною проблемою, яка надає найбільш сильний і негативний вплив на кожну людину. Під терміном «безробіття» мається на увазі така ситуація, коли активна в економічному плані частина населення не може знайти для себе оплачувану роботу, в результаті чого стає суттєвим навантаженням, обтяженням для інших жителів держави. Під безробіттям ми розуміємо соціально-економічне явище, породжене фактором участі населення в створенні корисного для суспільства продукту і відображає стан незайнятості працездатного населення в силу об'єктивних чи суб'єктивних причин. Логіка наших міркувань така. Безробіття є зворотною стороною зайнятості, тому якщо людина в працездатному віці не має місця прикладання праці в силу різних причин, то, отже, він є безробітним з точки зору участі у відтворювальному процесі ВВП і ВРП.

При цьому регулювання має бути спрямоване лише на безробіття об'єктивного характеру, тоді як суб'єктивні причини повинні аналізуватися для контролю над недопущенням їх масового розвитку. Як економічна категорія безробіття характеризує відносини суб'єктів ринку праці з приводу робочого місця (об'єкта цих відносин).

Значний внесок у вивчення проблем стосовно довготривалого безробіття зробили іноземні вчені, зокрема: Дж. Акерлоф, Л.Гроган, П.Дайамонд, Р.Джекман.

Згідно з визначенням, прийнятим Міжнародною організацією праці, безробітний - це людина, яка бажає працювати і має таку фізичну можливість, однак незважаючи на це не знаходить певного робочого місця [12].

Основні види безробіття представлені в табл.1.1

Таблиця 1.1

Основні види безробіття

Фрикційне безробіття	Пов'язане з витратами часу на пошук нової роботи і триває 1-3 місяці. Фрикційне безробіття виникає внаслідок динамічності ринку праці.
Структурне безробіття	Пов'язана з технологічними змінами в виробництві, які змінюють структуру попиту на робочу силу (виникає якщо працівник звільнений з однієї галузі не може влаштуватися в інший). Даний вид безробіття виникає, якщо змінюється галузева або територіальна структура попиту на працю.
Природний рівень безробіття	Це такий рівень, який відповідає повній зайнятості (включає фрикційне і структурне форми безробіття), обумовлений природними причинами (плинністю кадрів, міграцією, демографічними причинами), не пов'язаний з динамікою економічного зростання. Природне безробіття виникає при збалансованості ринків робочої сили, тобто коли кількість шукаючих дорівнює кількості вільних робочих місць
Сезонне безробіття	. Сезонне безробіття схоже з циклічним в тому плані, що її також викликають коливання в попиті на працю. Однак в даному випадку ці коливання можна прогнозувати з досить великою точністю. У галузях з сезонним попитом фірми вважають за краще звільняти працівників, а не знижувати заробітну плату з тих же самих причин, що і в разі циклічних коливань.
Циклічне безробіття	Виникає з зв'язку зі зменшенням реального ВВП і вивільненням частини робочої сили. Вона виникає в тих випадках, коли падіння сукупного попиту на продукцію, що випускається викликає падіння сукупного попиту на працю в умовах негнучкості реальної заробітної плати в бік зниження.
Інституціональне безробіття	Виникає через обмеженість робочої сили і роботодавців в актуальній інформації про вакансії і бажанні працівників. Рівень допомоги по безробіттю також впливає на ринок праці створюючи ситуацію, коли індивід, що має можливість отримувати низькооплачувану роботу, вважає за краще сидіти на допомозі з безробіття. Даний вид безробіття виникає, якщо ринок праці функціонує недостатньо ефективно.

Джерело: складено автором на основі [9].

Отже, до показників безробіття відносять рівень безробіття і її тривалість. Визначається як число місяців, які людина провів не маючи роботи. Як правило, більшість людей швидко знаходять роботу, і безробіття для них представляється короткостроковим явищем. В цьому випадку можна припустити, що це фрикційна безробіття, і вона неминуча.

1.2 Причини та наслідки безробіття

Незважаючи на те, що сьогодні проблема безробіття є однією з найбільш гострих для Європи, як в бізнесі і політичних колах, так і серед простого населення безперервні дебати на цю тему не зачіпають головного - причин безробіття. Коли економіка не в змозі створювати достатню кількість робочих місць для всіх, хто хоче і може працювати, потенційне виробництво товарів і послуг втрачається. Тобто безробіття заважає суспільству постійно рухатися вгору по кривій своїх потенційних можливостей. Економісти вважають цю втрачену продукцію відставанням ВВП, або розривом ВВП, визначення якому ми вже знаємо. Безробіття має неоднакові наслідки для різних категорій працівників. Так, рівень безробіття серед управлінських кадрів нижчий, ніж у робітників. Перших також рідше звільняють під час спаду, ніж останніх. Підприємства менше схильні звільняти кваліфіковані кадри, на навчання яких вони витратили певні кошти.

Значно вищий рівень безробіття серед молоді порівняно з дорослими. В окремих країнах дискримінація має місце і щодо жінок, окремих національностей і рас.

Але ж ефективно боротися з наслідками проблеми можна лише усунувши причини, що викликали її. Виділимо основні з них.

Причини та наслідки безробіття представлені в табл.1.2:

Причини та наслідки безробіття

Ставка заробітної плати	Механізм встановлення заробітної плати - ціновий механізм ринку праці, а також процес, що супроводжується певними обмеженнями, від яких залежить, чи погодяться індивідуальний роботодавець або потенційний робітник на пропоновану заробітну лату
Податки і витрати крім заробітної плати.	Високі податки є перешкодою для розширення компаній і створення нових робочих місць.
Не гнучкість інституційного регулювання.	Безсумнівно, ринкова економіка повинна певною мірою бути і регульованою економікою. Правові норми необхідні для можливості ведення бізнесу і охорони права приватної власності. Такі загальноприйняті норми можуть бути незручні індивідуальним підприємцям, однак істотні для суспільства в цілому.
Конкуренція з боку країн з низьким рівнем заробітної плати	Існують деякі причини, за якими конкуренція з боку країн «третього світу» не може пояснити проблему безробіття в Європі. Основна причина в тому, що заробітна плата не показник низьких витрат виробництва.

Джерело: складено автором на основі [7].

У плані зниження рівня структурного безробіття, кращих результатів досягли малі економіки (Фінляндія, Ірландія, Нідерланди), в той час як більш великі держави (Німеччина, Франція) не змогли зупинити зростання безробіття. Однак немає «однакових рецептів одужання» від інфекції «європейської безробіття». Але позитивний досвід інших країн необхідний. Адже причини безробіття зазвичай одні й ті ж у всіх країнах. Шляхи вирішення проблем також частково збігаються. Головне - знайти свій власний і неповторний шлях до «загальної зайнятості». Тільки перемігши безробіття, Європа зможе повернути собі втрачений статус найбільш динамічно розвивається регіону світу [5].

1.3 Метод засади оцінки зайнятості і безробіття

Безробітний - це громадянин без роботи або доходу, який зареєструвався в службі зайнятості, щоб знайти підходящу роботу, шукати роботу та готуватися до роботи. Тому виплата доходу при вихідній допомозі та середній дохід звільнених громадян не враховуються у зв'язку з ліквідацією організації або припиненням діяльності індивідуальним підприємцем, скороченням чисельності або штату працівників організації, індивідуального підприємця.

В даний час у світовій практиці використовуються два основні методи вимірювання безробіття:

- 1) За даними відповідних служб зареєстрованих безробітних
- 2) Національне вибіркове опитування домогосподарств. Кожен спосіб має свої переваги та недоліки. Вибіркове опитування населення показує, що майже всі типи безробітних, включаючи тих, які з якихось причин не охоплені службами зайнятості. Крім того, дані опитування сприяють міждержавному порівнянню. У той же час можливість застосування цього методу обмежена [13].

По-перше, для регулярного і якісного проведення опитувань на основі репрезентативної (в тому числі по регіонах) вибірки і оперативної

обробки їх результатів потрібні відповідне технологічне забезпечення, кваліфіковані кадри і не малі фінансові витрати. У багатьох країнах, що розвиваються це стало серйозною перешкодою на шляху широкого поширення даного методу.

По-друге, будь-який вибіркоче обстеження на відміну від суцільного спостереження об'єктивно передбачає наявність статистичної похибки. В процесі дроблення вибірки помилка вибірки стає все більш значущою. На певному етапі вибірка може втратити репрезентативність. По-третє, ті чи інші концептуальні положення, які складають вибірки, питання анкети періодично переглядаються, що призводить до непорівнянності даних за різні періоди часу [2].

Економічно неактивне населення - особи у віці, встановленому для виміру економічної активності населення, які не зважають на зайнятими економічною діяльністю або безробітними протягом аналізованого періоду.

Економічно неактивне населення ділиться на наступні категорії зазначені в табл.1.3.

Таблиця 1.

Економічно неактивне населення

Економічно неактивне населення		
Студенти і учні денної форми навчання	Домашні господарі або родичі, які відповідають за догляд за будинком і дітьми	Пенсіонери по інвалідності
Пенсіонери за віком, вислугою років та на пільгових умовах	Інші (всі інші особи, які не підпадають ні під одну з перерахованих вище категорій)	Одержувачі доходу від власності або капіталу

Джерело: складено автором на основі [12].

В цілому, оцінка показників ринку праці на 2020 р здійснюється шляхом визначення параметрів статистичних взаємозв'язків між що спостерігаються показниками ринку праці, отриманими з обстежень робочої сили, і пояснюють змінними. Є спостереження показників ринку праці з 68 країн у другому кварталі і з 40 країн в третьому кварталі. До пояснює змінним відносяться: характеристики ринку праці до кризи (неформальність; зайнятість у секторах «Розміщення і громадське харчування», «оптова і роздрібна торгівля» та «інші послуги»; самозайнятість і робота на сімейних підприємствах; рівень безробіття; і охоплення соціальної захистом), ВВП на душу населення, частка державних витрат і індекс строгості заходів реагування урядів. Для оцінок ринку праці виявляється безліч статистичних взаємозв'язків, які тестуються за межами вибірки. Результат цієї процедури, званої перехресної перевіркою, потім береться до уваги при відборі і зважуванні статистичних співвідношень, які будуть використовуватися для прогнозування показників ринку праці замість відсутніх даних. Потім ми оцінюємо надлишкові втрати зайнятості жінок в порівнянні з чоловіками і молодих людей у порівнянні з дорослими. ця надлишкова втрата зайнятості, з огляду на сукупну втрату зайнятості, однозначно визначає втрати зайнятості різних демографічних груп [10].

Втрата зайнятості обов'язково повинна дорівнювати збільшення безробіття плюс збільшення бездіяльності. Ми оцінюємо співвідношення цих двох змін, щоб вони обидва могли бути визначені спільно. Для розподілу по жінкам і чоловікам ми оцінюємо ставлення зміни жіночого безробіття до зміни чоловічого безробіття, і проробляємо те ж саме для бездіяльності

Потім ці оцінки ребалансуються так, щоб сукупні зміни безробіття і бездіяльності були дорівнюють сумі змін для жінок і чоловіків, але також так, щоб зміни в чоловічої та жіночої зайнятості були рівні відповідних

змін в безробіття і бездіяльності [14]. Аналогічний підхід використовується для розподілу між молоддю та дорослим населенням.

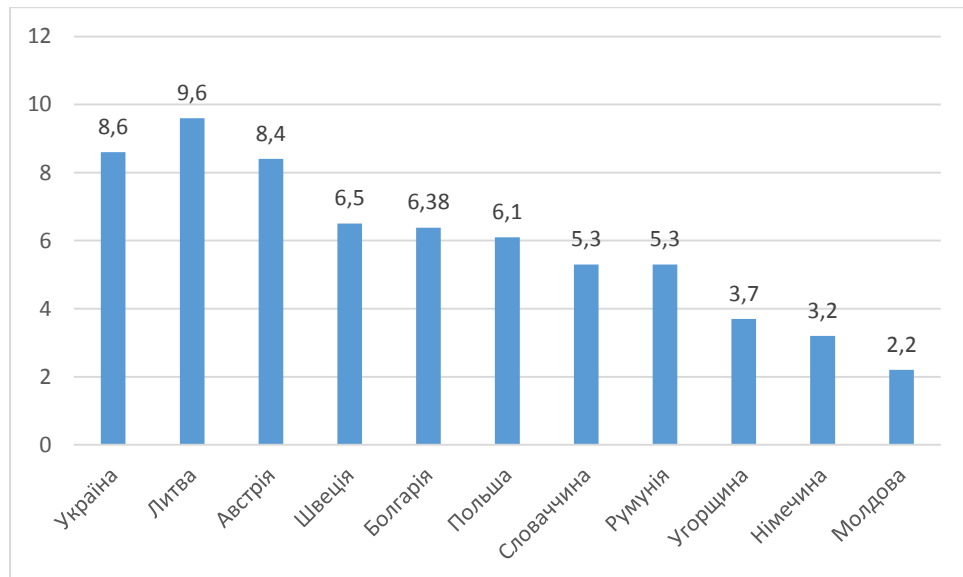
РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ БЕЗРОБІТТЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

2.1 Економічно-статистична оцінка безробіття в країнах Європи

Рівень безробіття в 28 країнах-членах Європейського Союзу в грудні 2019 року склав 6,2%, і це найнижчий показник з січня 2000 року. Рівень безробіття в країнах єврозони склав 7,4%, і це найнижчий показник, зафіксований в єврозоні з травня 2020 року. У порівнянні з ситуацією роком раніше кількість безробітних знизилася на 747 000 на ЄС і на 592 000 на єврозоні. Серед країн ЄС найнижчий рівень безробіття в грудні 2020 року зафіксовано в Чехії (2,0%), а також в Німеччині і Нідерландах (обидві 3,2%). Найвищі показники безробіття спостерігалися в Греції (16,6%) і Іспанії (13,7%). Безробіття серед молоді в ЄС зменшилася до 14,1% в грудні 2018 року, в порівнянні з 14,6% в грудні 2019 року, і до 15,3% в єврозоні.

У Литві та Австрії рівень безробіття є високий порівняно з іншими країнами Європи і становить 9,2% та 8,4%, а найменший — у Білорусі, Молдові та Німеччині відповідно 0,3%, 2,2% і 3,2%. У Польщі — 11,6%, Угорщині — 11,4%, Німеччині — 6%, Норвегії — 9,9%, Болгарії — 11,8%, Румунії — 16,2%.

Рис.2.1. Рівень безробіття в країнах Європи.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Молодь будь-якої держави є запорукою ефективного функціонування економіки в майбутньому. Це свідчить про злагоджену систему управління у соціальній сфері країн, де прослідковується низький рівень незайнятого населення, а також підтримування і надання допомоги малозабезпеченим верствам населення, які шукають роботу або ж тимчасово її втратили.

2.2 Проблеми безробіття в країнах Європи

Формування ринку праці відбувається на основі взаємодії попиту і пропозиції. Коли пропозиція перевищує попит виникає ускладнене соціально-економічне явище, яке називається безробіттям. У результаті воно тягне за собою негативні наслідки, як посилення соціальної напруги, зростання кількості психічних захворювань, посилення соціальної диференціації, загострення криміногенної ситуації, падіння трудової активності, скорочення податкових надходжень, зменшення ВВП, падіння життєвого рівня населення, зростання витрат для допомоги безробітні.

На сьогоднішній день проблеми безробіття і зайнятості займає центральне місце у всьому спектрі сучасних економічних проблем, так як саме зайнятість - це значний сектор соціально-економічного розвитку всього суспільства, який поєднує в собі економічні і соціальні результати функціонування всієї економічної системи. Ринок праці є одним з ключових чинників, які формують ВВП [5]. Саме через нього здебільшого здійснюється соціальна функція сучасної держави певними результатами. В даний час проблема безробіття стає особливо актуальною в розвинених країнах. Так, високий рівень безробіття сьогодні є однією з особливо обговорюваних тем в державах Євросоюзу. В цілому, ставши наслідком складного економічного становища, в якому останні роки знаходиться єврозона, сьогодні безробіття захоплює європейські держави одну за одною.

Проблеми та наслідки безробіття представлені в табл.2.2.

На сьогоднішній день проблеми безробіття і зайнятості займає центральне місце у всьому спектрі сучасних економічних проблем, так як саме зайнятість - це значний сектор соціально-економічного розвитку всього суспільства, який поєднує в собі економічні і соціальні результати функціонування всієї економічної системи.

Таблиця 2.2

Проблеми та наслідки безробіття

Проблеми безробіття	Напрями подолання
добровільне звільнення з метою пошуку більш сприятливого варіанта трудової діяльності	- заохочувати підприємництво та створювати робочих місць, наприклад, шляхом зниження пов'язаних із заробітною платою витрат на робочу силу і надання гарантій
спад виробництва на підприємствах	- покращувати ефективності національних служб зайнятості шляхом надання інтенсивного консультування, навчання та пошуку роботи в перші тижні безробіття, особливо для молодих безробітних
зниження попиту на ряд професій	- надавати безробітним і молодим

	людям змогу відкрити власний бізнес, наприклад, шляхом впровадження бізнес-навчання та підтримки стартового капіталу, аби шляхом зниження чи усунення оподаткування
-звільнення через оформлення пенсії, за станом здоров'я	- намагатися забезпечити кожного робочим місцем, в поєднанні з перепідготовкою та за підтримки державного фінансування
-звільнення з економічних причин	- передбачати та управляти реструктуризацією на основі взаємного навчання та обміну позитивним досвідом.

Джерело: складено автором на основі [14]

Ринок праці є одним з ключових чинників, які формують ВВП. Саме через нього здебільшого здійснюється соціальна функція сучасної держави певними результатами. В даний час проблема безробіття стає особливо актуальною в розвинених країнах. Так, високий рівень безробіття сьогодні є однією з особливо обговорюваних тем в державах Євросоюзу. В цілому, ставши наслідком складного економічного становища, в якому останні роки знаходиться євროзона, сьогодні безробіття захоплює європейські держави одну за одною.

2.3 Європейські тенденції молодіжного безробіття

У сучасному світі конкуренції більшість населення повинно мати хороше або, принаймні, досить гарну освіту. Однак більшість європейських країн відстають в цьому відношенні. Сьогодні існує велика потреба в широкому виборі різних форм освіти, особливо в освіті, тісно пов'язаному з промисловістю або іншими сферами.

Найбільш високий рівень безробітних в Європі серед молоді. У Німеччині та Австралії зуміли вирішити дану проблему через програму «apprenticeship», тобто «Подвійна система освіти» - ефективно поєднання практики з теорією. В рамках цієї системи учень підписує договір з роботодавцем на 2-4 роки (в залежності від раніше придбаної кваліфікації),

за яким він зобов'язується працювати на підприємстві (промислового, торговому, або ремісничому) 3-4 дні на тиждень, а 1-2 дня відвідувати заняття в професійно технічному училищі (при підприємстві або державному), причому 75% займає безпосередньо професійне, а 25% - загально-освітній навчання.

Інвестиції в людський капітал необхідні для подальшого розвитку країни, причому стратегічним пріоритетом повинно бути збільшення технологічних, а також наукових знань, як того вимагає швидкий темп економічного прогресу. Однак західноєвропейські країни не правильно розподіляють пріоритети. Занадто багато коштів витрачається на освіту і дослідження в сферах, які не є «стратегічними» і не сприяють економічному розвитку країни.

В даний час також існують сильні лобістські групи, зацікавлені в збереженні існуючих систем освіти і розподілу коштів. Але якщо більшість молоді не отримує вищої освіти, а інша частина отримує дороге освіту, але не в пріоритетних для розвитку держави сферах, такий стан тільки загострює «безробіття», але ніяк не сприяє збільшенню зайнятості.

Чисельність проблемної молоді була чималою в Європі і до кризи, однак складна економічна ситуація загострила негативну тенденцію, і зростаюче безробіття стала головним фактором, який зумовив зростання чисельності "втраченого покоління". Максимального значення рівень безробіття серед молоді 15-24 років, що входить в категорію економічно активної, в середньому по Євросоюзу досяг в 2019 році -24%, при цьому в Греції піднявся до 58%, в Іспанії - 55, Італії - 40, Португалії- 38%. За даними на літній період 2019 р в середньому по ЄС цей показник знизився до 18,8%, проте продовжував вдвічі перевищувати середній рівень безробіття серед всього економічно активного населення у віці 15-74 років (8,6%).

При характеристиці проблеми номер один, який стала в Європі молодіжна безробіття, слід дати деякі пояснення. Так, аналітики Eurostat

уточнюють: "Наприклад, показник в 20% для Єврозони аж ніяк не означає, що один з кожних п'яти молодих людей - безробітний. Такий висновок є спільною помилкою", адже значна частина молоді у віковій групі 15-24 роки об'єктивно не залучена в ринок праці [15]. До економічно неактивних належать учні старших класів середніх шкіл, студенти коледжів і вузів, хоча з останніх чимале число тепер поєднують навчання з роботою. Тому для більш коректної інтерпретації статистичних даних фахівці користуються не одним, а двома індикаторами - рівнем молодіжного безробіття і коефіцієнтом незайнятості. Перший показує, яка частка молоді, вже вийшла на ринок праці і стала робочою силою, втратила роботу або ще її не знайшла. Другий індекс показує, яка частина від загальної чисельності молодих людей у віці 15-24, а більш показово - у віці 15-29 років, зареєстрована як незайнята.

Багатьом молодим людям часто доводиться задовольнятися тимчасовими заробітками. Така тенденція простежується майже всюди в Європі. У загальній чисельності найманої робочої сили молодь 15-29 років, що має тимчасові трудові контракти, становить, наприклад, в Іспанії до в Португалії - близько 45%. Чимало молодих людей з тієї чи іншої причини працюють неповний робочий день або неповний робочий тиждень. Така форма зайнятості широко поширена серед молоді скандинавських країн: в Швеції і Норвегії 40% юнаків і дівчат у віці 15-29 років входять в категорію "частково зайнятих". Для них ця форма трудової діяльності "нерідко служить способом поєднувати навчання з можливістю заробітку" [11]. Однак численні приклади, коли часткова зайнятість змушена, а не добровільна. За період з 2018 по 2020 р рекордний для ЄС стрибок такої форми зайнятості характерний для Іспанії (зростання на 34%), трохи нижчий (близько 30%) - для Ірландії, Італії та Греції. За даними на 2019, для % молодих іспанців, які працюють неповний робочий день, така форма зайнятості є вимушеною.

Методи для допомоги молодіжному безробіттю представлені в табл.2.3.

Таблиця 2.3

Методи для допомоги молодіжному безробіттю

Для допомоги молоді можуть використовуватися різні методи:		
Економічне стимулювання молодіжної зайнятості	створення спеціальних фірм, що пропонують роботу саме молоді	створення центрів навчання молодих людей тим професіям, шанси на зайнятість у яких найбільш високі

Джерело: складено автором на основі [12].

При тому що європейський ринок праці регулярно поповнюється робочою силою різного рівня освіти, значне число роботодавців нарікають на брак кадрів, які б їх влаштували за рівнем підготовки і особистісним якостям. Вже на стадії співбесіди часто виявляється, що претенденти слабо забезпечені тим багажем знань і рівнем профпідготовки, які необхідні в сучасному конкурентному середовищі. Невідповідність наявних у молодих претендентів трудових навичок запитам роботодавців призводить до розбіжностей між попитом і пропозицією на якісно підготовлену робочу силу.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОДОЛННЯ БЕЗРОБІТТЯ В КРАЇНА ЄВРОПИ

3.1 Прогнозування зміни рівня безробіття в країнах Європи

Існує безліч видів безробіття, і завдання зменшення безробіття дуже важке. Оскільки єдиного методу вирішення проблеми безробіття не існує,

будь-яка країна повинна використовувати інший метод вирішення цієї проблеми. Рівень фрикційного безробіття можна зменшити наступними способами::

1) покращити інформаційну підтримку на ринку праці. У всіх країнах / регіонах цю функцію виконують організації зайнятості (біржі праці). Вони збирають інформацію про наявні вакансії у роботодавців та повідомляють про це безробітних.;

2) усунути фактори, що зменшують мобільність робочої сили. Для цього спочатку потрібно: а) створення розвиненого ринку житла; б) розширення масштабів житлового будівництва; в) усунення адміністративних бар'єрів для перенесення з одного населеного пункту в інший [11].

Програми професійної перепідготовки та перепідготовки зробили найбільший внесок у зменшення структурного безробіття. Такі плани повинні забезпечувати відповідність робочої сили існуючим робочим місцям. Це завдання виконується за допомогою плану навчання та інформації про посаду. Програми професійної підготовки забезпечують безробітну підготовку та навчання в спеціальних навчальних закладах для безробітних, молодих та літніх працівників, професія яких застаріла. Найскладніше вирішити циклічне безробіття, найефективніші заходи для вирішення цієї проблеми такі: створити умови для постійно зростаючого попиту на товари. Оскільки попит на ринку праці є похідним і залежить від умов товарного ринку та ринку послуг, якщо попит на товарному ринку збільшиться, збільшаться можливості працевлаштування, рівень безробіття впаде, і потрібно наймати більше робітників. попит.

Шлях збільшення попиту - стимулювання зростання експорту. Це може призвести до збільшення випуску продукції, тим самим збільшивши їхню зайнятість; підтримка та заохочення інвестицій у реконструкцію підприємств для підвищення конкурентоспроможності продукції. Створити умови для зменшення пропозиції робочої сили. Очевидно, навіть

якщо кількість посад однакова, чим менше людей шукає роботу, тим легше знайти роботу. Дуже можливо зменшити кількість претендентів на ці посади та звільнити більше вакансій для безробітних [1].

Говорячи про перспективи, можна очікувати, що у другій половині 2021 р відбудеться стійке відновлення - особливо виходячи з останніх змін в питаннях реєстрації вакцин.

Однак існує і значна невпевненість поряд з ризиками, які можуть уповільнити або звести нанівець відновлення. Фактичні темпи і якість відновлення залежатимуть від широкого спектра політичних і економічних факторів і факторів охорони здоров'я, в тому числі від масштабів вакцинації, від подальшого контролю країн над пандемією, а також від можливості підтримки політичних заходів для сприяння відновленню економіки і ринку праці.

Отже, прогнози на 2021 рік схильні до дуже високого ступеня невизначеності щодо розвитку пандемії і характеру політичних заходів реагування. З урахуванням цього представлені три сценарії, які можуть спричинити істотно відрізняється результатами на ринку праці. Згідно з базовим сценарієм, в 2021 р загальносвітової обсяг робочого часу скоротиться на 3,0% (по порівняно з четвертим кварталом 2019 г.), що еквівалентно повного робочого часу 90 млн працівників за умови 48-годинного робочого тижня. Згідно з прогнозами, найменші втрати робочого часу в розмірі 1,8% понесуть країни з низьким рівнем доходу, а найбільші, в розмірі 4,7% - країни з високим рівнем доходу. З урахуванням втрат в 2020 р найзначніше відновлення прогнозується в країнах з доходом нижче середнього (2,6%). Очікується, що тривалість робочого часу в країнах з низьким доходом і з доходом нижче середнього впевнено відновиться, оскільки відсутність альтернативних джерел доходу і масштабна бідність змушують людей займатися будь-економічною діяльністю, щоб вижити. Очікується, що в країнах з високим рівнем доходу і, в деякій мірі, з рівнем доходу вище середнього перший квартал пройде

нелегко, але, ймовірно, вони також відносно швидко відновляться в другій половині року, коли буде вакциновано досить багато людей [4].

3.2 Оцінка ефективності Європейської політики подолання безробіття та можливості для України.

У ряді країн політика держав, спрямована на скорочення бюджетних витрат і дефіциту бюджету шляхом значного зниження або замороження заробітної плати в державному секторі, обмежила потенційно позитивне вплив колективних переговорів і справила негативний вплив на продуктивність праці працівників бюджетної сфери, а також на якість державних послуг.

Існує явна необхідність проведення збалансованої політики в сфері оплати праці, яка допоможе відновити взаємозв'язок між рівнем заробітної плати і рівнем продуктивності праці, що потребують участі впливових соціальних партнерів та ефективно діючих установ, відповідальних за проведення колективних переговорів.

У сфері оплати праці виділяються два моменти. По-перше, в ряді країн при встановленні розміру оплати праці проявляється ухил в бік стримування її росту [3]. В більшості розвинених країн регіону зростання реальної заробітної плати коливався в відносно вузькому діапазоні до початку і під час кризи. По-друге, в більшості країн регіону простежується відносно слабка взаємозв'язок між реальною заробітною платою і продуктивністю праці. Ця розбіжність підтверджується довгостроковим зниженням частки заробітної плати у валовому внутрішньому продукті (ВВП).

Відмінності в тенденціях у сфері оплати праці в регіоні пояснюються рядом інституційних чинників. Під час кризи в країнах зі слабкими установами, які беруть участь в колективних переговорах, відбулося спішне і різке зниження рівня заробітної плати, в той час як таке падіння було менш серйозним в країнах, де існують впливові установи,

відповідальні за проведення колективних переговорів, навіть там, де заробітна плата знижувалася в обмін на гарантії зайнятості.

З тієї ж закономірністю в країнах з більш широким охопленням колективними переговорами відзначалася більш тісний взаємозв'язок між рівнем заробітної плати і рівнем продуктивності праці в роки економічного зростання. Підвищенню заробітної плати сприяли і регулярні домовленості про зміну мінімального розміру оплати праці, які вели до скорочення нерівності та обмеження чисельності низькооплачуваних працівників.

Внаслідок прискорення технологічного вдосконалення та глобалізації, зміни стали визначальною ознакою економічного життя. Для підприємств, створення клімату, сприятливого для започаткування нових видів діяльності, розвитку високих технологій та винахідництва є найбільшим рушієм для змін. Підприємства повинні мати спроможність адаптуватися до неочікуваних коливань у попиті на їх товари й послуги та пристосовувати до цього свої засоби виробництва. Вони також мусять давати раду зі старіючою робочою силою за умови меншої кількості молодих працівників.

Для працівників робочий процес ускладнюється, оскільки напрямки роботи стають різноманітнішими та менш передбачуваними. Процес переходу від навчання до роботи, з однієї роботи на іншу, зміни посад на місці роботи, від роботи до підвищення кваліфікації, від періодів стагнації у професійному зростанні до кар'єрних злетів, від роботи до виходу на пенсію має здійснюватися з найменшими потрясіннями. Завдяки прискоренню технічного прогресу та глобалізації зміни стали вирішальною рисою економічного життя. Для підприємств, щоб створити атмосферу, сприятливу для нової діяльності, високі технології та винаходи є найбільшими рушійними силами змін. Компанії повинні мати можливість адаптуватися до несподіваних коливань попиту на свої товари та послуги та відповідно коригувати засоби виробництва. Вони також

повинні мати справу з меншою кількістю молодих людей, щоб мати справу зі старінням робочої сили. працівник. Для працівників, оскільки робочі зони стають більш різноманітними та непередбачуваними, робочі процеси ускладнюються. Від навчання до роботи, від однієї роботи до іншої, зміни посади, від роботи до кар'єрного розвитку, від стагнації кар'єри до процвітання кар'єри, перехід від роботи до виходу на пенсію повинен здійснюватися з мінімальним впливом.

Основними заходами в цьому відношенні повинні бути:

-усунути адміністративні та нормативні перешкоди для відкриття власного бізнесу та подальшого розширення бізнесу. Можливість зростання стартапів -це ключовий фактор у створенні можливостей працевлаштування.

-надання консультаційних послуг при відкритті бізнесу та наданні допомоги у галузі управління людськими ресурсами та фінансових ризиків

-збільшити доступ до фінансових ресурсів для створення малих та середніх підприємств;

-зменшити податок, нарахований на заробітну плату низькооплачуваних / низькокваліфікованих робітників.розширення. Здатність новостворених підприємств до зростання є ключовим фактором для створення робочих місць;

– розвиток консультативних служб в галузі започаткування бізнесу та надання допомоги малим та середнім підприємствам в галузі управління людськими ресурсами й фінансовими ризиками;

–збільшення доступу до фінансових ресурсів з метою започаткування малих та середніх підприємств;

–підвищення управлінської культури, зокрема, шляхом сприяння запровадженню менеджерських курсів у навчальних програмах вищої та професійної освіти;

–перегляд законодавства про банкрутство з метою зменшення надмірних ризиків для підприємців;

–зниження рівня податкових нарахувань на заробітну плату низькооплачуваних/низько кваліфікованих працівників. Велика сума фіскальних нарахувань та соціальних виплат може відігравати роль стримуючого фактору для роботодавців при наймі нових працівників;

–на засадах забезпечення максимального рівня зайнятості як головної мети створення умов, за яких рівень заробітної плати відповідав би ситуації на ринку та загальному рівню продуктивності праці. Крім того, необхідно враховувати об'єктивність істотної диференціації заробітної плати в залежності від сектора та регіону.

Розвиток і поширення наукових досліджень та інновацій. З метою підвищення рівня зайнятості та забезпечення економічного зростання ЄС має відповісти на подвійний виклик: стимулюючи інновацію й наукові дослідження, необхідно сприяти впровадженню їх результатів в економічній сфері на всій території об'єднання.

У цій сфері країнам-членам пропонується:

– сприяти створенню мереж та налагодженню партнерства задля розвитку та розповсюдження інновацій на регіональному або секторальному рівні, а також залучення до цього процесу університетів, дослідницьких установ, підприємств та органів влади;

–збільшити використання інформаційно-комунікаційних технологій шляхом збільшення доступу до них та розширення відповідної сфери навчання на всіх рівнях;

– забезпечити створення належних стимулів – як фіскальних, так і в галузі захисту інтелектуальної власності – з метою підвищення рівня приватних інвестицій у сферу наукових досліджень та інновації. Рівень інвестицій у сферу наукових досліджень планується підвищити до 3% середнього ВВП по Євросоюзу, з яких дві третини повинні надходити від приватного сектору.

Здатність сучасних підприємств до зростання та створення робочих місць залежить від їх спроможності до інновації. Вони також відіграють роль ключового засобу для збору, збереження та поширення знань. Вдосконалення навичок та їх використання на всіх рівнях навчання та серед різних верств населення є передумовою для успішного поширення інновації. Однак доступ лише до новітніх технологій та процесів не гарантує успішних інновацій. Необхідною умовою є те, щоб працівники мали повне розуміння інновацій, що передбачає сучасну організацію робочих процесів та управління людськими ресурсами. Партнерства та мережі, що будують інновації, та партнерства, що об'єднують компанії, освітні та науково-дослідні установи, повинні отримувати найбільшу підтримку і повинні розглядатися як головний інструмент поширення інновацій. Частиною цих ініціатив має бути сприяння більш інтенсивному обміну персоналом між компаніями та науково-дослідними установами. Агенції допомоги регіональному розвитку можуть відігравати важливу роль у цьому процесі.

Забезпечити гнучкість та безпеку ринку праці. Більша адаптація економіки до змін вимагає більшої гнучкості на ринку праці, особливо завдяки сучасній організації виробничого процесу та більшому вибору механізмів зайнятості, які забезпечують різні механізми юридичного оформлення трудових відносин. Виконання цих завдань пов'язане з необхідністю перегляду існуючих законодавчих вимог щодо виконання трудових договорів з метою підвищення його гнучкості. Нові умови трудових відносин вимагають, щоб усі форми контрактів забезпечували працівників належним захистом і не допускали появи тіньового ринку праці [6].

Крім того, існує потреба усунути перешкоди на шляху створення та розвитку агентств з тимчасової зайнятості як ефективних та перспективних посередників на ринку праці. Вони надають найкращі вакансії та керують ними високими стандартами у галузі підбору персоналу. Такі агентства з

працевлаштування особливо ефективно вперше або після тривалої перерви. Хороші перспективи ринку праці можуть сприяти гнучкому розподілу робочого часу та модернізувати організацію робочих процесів. У цьому випадку видається необхідним зняти бар'єри та збільшити зацікавленість роботодавців та працівників у роботі за сумісництвом. Сучасні системи соціального захисту також повинні адаптуватися до нових умов, щоб підтримувати ліквідність ринку праці та забезпечувати перетворення однієї особистості в іншу (робота, навчання, звільнення чи відкриття власної справи) та можливість належної компенсації.

Українське безробіття має свою специфіку, яка полягає в тому, що українська економіка значною мірою перебуває в тіні. І тому, за великим рахунком, важко говорити про реальні показники безробіття. Тому що, з одного боку, тіньова економіка - це акумулятор безробітних. Люди, не реєструючись і не сплачуючи податки, знаходять якісь варіанти зайнятості. Їх це цікавить з точки зору отримання доходу, а працедавців - з точки зору несплати податків, тобто економії безпосередньо на робочій силі.

Тому проведення такої довгострокової і серйозної політики наражається перш за все на дефіцит інформації. Ясно, що одне із перших завдань - розібратися, що таке безробіття в Україні, скільки його і яка його структура. Ну, і які безпосередньо тренди, враховуючи тіньову і офіційну зайнятість.

Що стосується інструментів подолання безробіття, я б умовно розділив їх на дві великі групи:

Інструменти, пов'язані з розвитком економіки. Зрозуміло, що безробіття - це похідна від економічного стану. Якщо економіка динамічно розвивається, якщо в економіку заходять інвестиції, якщо бізнес насолоджується гарним бізнес-кліматом, то зрозуміло, що розвиток економічної активності так чи інакше впливає на зменшення безробіття і на підвищення рівня зайнятості. Хоча тут також можуть бути нюанси - залежно від того, куди направляються гроші. В цьому сенсі ми повинні

говорити стратегічні речі, які пов'язані безпосередньо з реформами. З тим, щоб в цю країну і цю економіку було цікаво вкладати кошти. А це, очевидно, буде сприяти підвищенню зайнятості з усіма відповідними наслідками.

Заходи, які треба вживати безпосередньо в умовах кризи. Ясно що, будь-яка держава намагається мінімізувати негативний вплив (перш за все соціальний), пов'язаний з падінням економічної активності, безробіттям, а відтак і зниженням доходів населення. В Україні це намагання зробити шляхом спрощення процедур реєстрації у якості статусу безробітного, через виплати відповідних допомог тощо. Це традиційний шлях. Але зрозуміло, що він може використовуватися лише протягом дуже короткого періоду часу.

Для того, щоб вирішувати питання безробіття в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективі, потребує реформування Служба зайнятості населення, вирішення питань, пов'язаних із професійною орієнтацією людей і надання інформації. Тому що сьогодні, щоб влаштуватися на роботу, потрібно мати інформацію, яку можна збирати інтернеті. Але ясно, що тут велику роль має відігравати держава.

Якщо ми говоримо про вирішення проблеми поточного безробіття, то тут держава може організовувати так звані громадські роботи. Вона також може стимулювати приватний бізнес та державні компанії, щоб вони не скорочували людей чи навіть розширювали набір робочої сили і розширювали можливості для зайнятості.

Проведення цієї політики залежить від пріоритетів, які стоять перед країною в соціально-економічному розвитку поточному етапі і в перспективі. І, звичайно, від її фінансових і інституційних можливостей.

ВИСНОВОК

Безробіття є не просто економічною, а й серйозною соціальною проблемою, з якою стикається абсолютно будь-яка країна.

Вона згубно позначається на всій економічному житті суспільства, веде до колосальних соціально-економічних втрат. Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що проблема безробіття є одним із ключових питань в ринковій економіці, не вирішивши який, неможлива ефективна економічна діяльність.

Вивчивши такі глобальні процеси, як зайнятість і безробіття, в роботі були виконані всі вище поставлені мною завдання. Ми зрозуміли, що безробіття це складне соціально-економічне явище, при якому багато людей не можуть працевлаштуватися. Вона породжується великою кількістю причин. На сьогодні однією з головних причин;

— проведення профорієнтаційної роботи з молоддю та підвищення

кваліфікації працівників за кошти підприємства на якому вони працюють або країни ;

— створення сприятливих умов праці та надання соціального захисту працівникам;

— подолання демографічної кризи населення;

— легалізація тіньового сектору економіки;

— періодичне дослідження ринку праці з урахуванням наявних вакансій з боку роботодавців та запропонованих резюме з боку працівників;

— матеріальна підтримка безробітних на довготривалій основі;

— збільшення числа тих професій, які є затребуваними на ринку праці.

Варто зазначити, що проблема високого рівня безробіття є ключовим питанням в ринковій економіці. Безробіття виступає актуальною проблемою, яка потребує негайного вирішення. Глибинний аналіз цього феномену допоможе у виробленні практичних рекомендацій, які можуть бути використані для розроблення та реалізації ефективної соціально-економічної політики, спрямованої на зменшення рівня безробіття до соціально допустимого рівня та підвищення зайнятості економічно активного населення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1.Абрамов В. М. Мотивація і стимулювання праці в умовах переходу до ринку: [монографія] / В.М. Абрамов – К.: Знання, 2010. - 111с.
2. Жуков Л.И. Экономика труда: [Навч. підручник] / Л.И. Жуков – М.: Економіка, 2012. - 427 с.
3. Зростання економіки ЄС. URL: <https://europa.com/europe/eu/10430-v-es-rastet-ekonomika-i-sokrashchaetsya-bezrobotitsa>. (дата звернення 01.03.21)
- 4.Офіційний сайт Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/> (дата звернення 03.03.21)
- 5.Рівень безробіття в ЄС. URL : http://maultalk.info/krizis_v_mire/krizis_v_evrope/uroven-bezroboticy-v-es.html. (дата звернення 03.03.21)

6. Семенова К.Д. Аналіз впливу економічної кризи на рівень безробіття. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2012. № 1(44). С. 106-111.

7. Ситуація на ринку праці. URL : www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350793

8. Статистика безробіття. URL: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics. (дата звернення 10.03.21)

9. Сутність та причини безробіття URL. https://pidruchniki.com/ekonomika/sutnist_prichini_bezrobittya. (дата звернення 03.03.21)

10. Федоренко В. Г. Ринок праці в умовах світової економічної кризи. *Економіка та держава*. 2009. С. 25-29.

11. Шаульська Л. О., Якімова Н. А. Проблеми тіньової зайнятості в контексті структурних трансформацій ринку праці. *Економічні науки*. 01.04.2017. №2. С. 28-35.

12. Шебаніна О. В. Ринок праці та основні напрями його ефективного розвитку. *Економіка АПК*. 2006. С. 115–122.

13 URL - <https://cyberleninka.ru/search>. (дата звернення 03.03.21)

14 URL. – Режим доступу <https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva>. (дата звернення 12.03.21)

15 URL. – Режим доступу <https://ec.europa.eu/eurostat>. (дата звернення 16.03.21)